

עליזהוון, פחות אילנא נאכלו. ט. ונאמרו ליה, אין שרה אתחה, וא

(ח) ויקח חמאה וגורו, ולחם לא הביא לפוי שפירסה שורה נדה, רשיי שחזר לה אורה כנשיס אותו הום, וננטמתה העיטה²⁹. חמאה, שומן החבל שקולטין מעל פניו. ובן הבקר אשר עשה, אשר תקן. קמما שתיכון³⁰ אמרטי ואיתיה קמייהו³¹. ויאכלו, נוראו כמו שאכללו, מכאן שלא ישנה אדם ממן המנהג³¹.

(ט) ויאמרו אליו, נקוד על אייז שבאלו, ותニア³² ר' שמعون בן אלעזר אמר כל מקום שהכתב רכה על הנקודה אתה דרוש הכתב. וכן הנקודה רכה על הכתב אתה דרוש הנקודה. שאף לשרה שאל איז אברהם, למגנו³³ שישאל אדם באסניא שלו לאיש על האשה ולאשה על האיש.³⁴ [ובבב מציעא³⁵ ואומרים: מולדעים היו מלאכי השרת שרה אמרנו היכן היהת, אלא להודיע שצונועה היהת כדי לחכבה על עבלה.³⁶ אמר רב כיוס בר חנינא לשגר לה בוס³⁷ של ברכה³⁸. הנה באחלה צונעה היא.³⁹

30 רاشון המגין לאוכל שנגמר בשולו (רש"י ב' מ"פ, א).
 ען, ב). 31 ב' מ"פ, ב. 32 ב' מ"ח, ט. 33 ב' מ"ח, זט. 34 ב' מ"פ, א).
 לדלא הוי צרכין לשאל דיזענין הוי שהוא באחד דכל נקורה התיבה שאינה
 לאלא לזרשא ורשות מנה דרכן און ("ש"ב"מ", א). 35 ב' מ"פ, א.
 דראדייס' כח דלייג', אכל בדור הראשון ובכדי רוד מסיבן הלשון.
 הדרהווען שייאן צוועה משאר חבורותה שאינה נאות צורצן לשלאל אוחירה (רש"י ב' מ"פ,
 א). 37 פ' שהיטה עקרה ולכך לה בוס של ברכה שעשיין וליידי און.
 הוכס התרפא (נחלת יעקב). [38] ב"ד' ליחאת. 39 ב' מ"פ, א.

(ח) וַיַּקְהֵל הָאֲבִים בְּעֵצֶם יְמֵינָם וְבְעֵצֶם יְמִינָם וְנִתְן לִפְנֵיהם חֶמֶת וְחֶלֶב וְבָנָם רַדְקָה
הַבָּקָר שִׁיאַכְלֹו מִזְיָה שִׁירְצֹו אוֹ מִהְכָל וְלֹא הִיה צְרִיךְ לְכֹור
בְּהַלְמָדָם¹⁴. כִּי יְדֹוע הָאָבִים כִּי הַלְמָדָם שָׁבְיָא לִפְנֵיהם תְּחִלָּה כִּי לְפָחוֹת
שְׁבָאוֹרָחִים יִתְנוּ לִחְם לִפְנֵי כָּל שָׁכָן לְאַלְהָ שְׁרוֹאָו לוֹ כָּאנְשִׁים
נִכְבָּדִים וְעוֹד שָׁהָרִי הַכִּין הַלְמָדָם כְּמוֹ שָׁאמֶר וְעַשְׂיוּגּוֹת (פסוק
ו). אֶלָּא זֶכֶר הַדָּבָרִים שָׁהָבִיא לִפְנֵיהם לְלַפְתָּן וְגַם כֵּן לֹא זֶכֶר יָין.
אֲשֶׁר עָשָׂה, אֲשֶׁר תִּקְיַן עַל יְדֵי הַנָּעֶר וְהָאָבִים עַמְּדָם, כְּתֻרְגּוּמוֹן, עַלְיָהָם,
לִפְנֵיהם כְּמוֹ נִצְבִּים עַלְיוֹ (עליל פסוק ב'). עַומְדִים מָעֵל לָו
וַיַּאֲכִלוּ, כֵּן גְּרָאָה לוֹ הַכְּלָב בְּמִרְאַת הַגְּבוּרָה.

(ט) ויאמרו אליו, נקוד על איזו, ואין לנו טעם בנקודות אלא מה שנמצא מהם בדרשות, ואמרו ובוחתי ז"ל¹³ תניא ר' שמואן בן אלעזר כל מקום שהכתב רכה על הנקרה אתה דורש את הכתב, נקרה רכה על הכתב אתה דורש את הנקרה, ר'יל שאך לרשה שאלו איה אברהם, למדנו ששאל אלם באקסניא שלו לאיש על האשה ולאשה על האיש. ועוד אמרו:¹³ יודען היי מלacci השרת שראה אמונה היכן רויתה, אלא להודיע כי צניעת הריה כדי לתחבנה על בעלה, ר' יוסי בר' חנינא אמר כדי לשגר לה כוס של ברכה, איה שרה אשתק, שאלו עליה לפיו שלא הייתה עמהם במקום שהיה אוכלים מפני צניעותה ולמדנו בסיפור זה כי לא נאה לנשים הצניעות להחראות בפני האורחים ולפי שהוא רוצים לבשרה שאלו עליה, הנה באهل, הנה ביא באהל בדבר האגונות.

בלא ברושע זעם חוץ

רמב"ן האדם הגדול אשר היו בכיתו שמונה עשר ושלש מאות⁵⁰ איש
שולף חרב, והוא זקן מادر וחולש במילתו הילך הוא בעצמו אל
אהל שרה לזרע אותה בעשיית הלחם, ואחריו בן רץ אל מקומ
הבקר לבקר שם בן בקר רץ וטוב לעשות לאורחיו, ולא עשה כל
זה על יד אחד ממשרתו העומדים לפניו.

חזקוני בחרדל אבל לא בפלפלין כראמרין בעירובין²³: לא כדורות הראשונים שלא היו להן פלפלין. ולמה לשונות אלא לפי שהיו

ונחפוצים לדרכם ואין יכולן להמתין עד שתתפשט הבהמה.
(ח) ויקח חמאה וחלב, רבן אמרי²⁴ פח הביא לפניו, ומה
אם דברים שלא אמר להם הביא לפניהם, דברים שאמר להם על
אתה כמה וכמה. ואע"פ שאין ראייה לדבר לא כולל גבינה קודם
בשרו ולא בשור קודם גבינה, זכר לדבר: ויקח חמאה וחלב, והדר
יבן הבקר. ובן הבקר, לפי פרש"י²⁵ היה לו לכתוב ובני הבקר,
אלא היו שפי רשי²⁶ לאלתר: קמא קמא שתיקין אמיטי ואייתי
קמיהו וכו'. וילשלה פריט שהכנין להם קאי, וכן הפ"י: כל פר
שהיה מתחוללה הביא תחוללה לפניהם, כדאיתא בהשוכר את
הפעולים²⁷. ואכלו, נמצא בהגדה²⁷ שאכלו. וזה שננו
רבוחינו²⁸ שאמר להם הקב"ה למלאכיהם: חינוך הנמול בבית
ישראל שיאסבב נורב ארם "אלכלתך בשאר בקהל

(ט) ויאמרו אליו, פרשׁי: נקוד על א'יו וככל מקום שהכתוב רבה על הנקודה אתה הכתב. וא'ת אמר לא נקד אליו על הלמ"ד לברה²⁹ ויהי הכתב רכה על הנקודה נדרש דא"כ היה משמע לפ' הנראה ששאלו בתחילת לשירה איך אברם ואחר כך 23 כ' מח. ט. 24 ב' מח. ס. 25 שלשה פרנס הי' (בפסוק ז). היה לו לכחות פרים. דבר בקר משמע שלא היה אלא אחד. 26 ב' פנ. ב. 27 ב' מח. טו. 28 פסקחה רבת טוף פ"ה. 29 כלומר אם כן היה לו לנקד הלמ"ד בלבד והייתי דורש הכתב והוא יורי. כמו עתה שהנקודה היא אורי. ומתרץ

שׁוֹב אֲשֶׁר אֵלֵיךְ בָּכַעַת תְּלָה וְהִגְהָה־בָּנו לְשָׂרָה אֲשֶׁתְךָ וְשָׂרָה שְׁמַעַת פַּתְח הָאָהֶל
וְהִוָּא אַחֲרָיו: וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זָקְנִים בָּאָים בְּזִמְמָרָה חֲדָל לְהִינּוֹת לְשָׂרָה אֶרְחָ
שְׁמַעַת. בְּתַעַם מִשְׁכְּנָה
והוא אחורי: יא. ואברהם ושרה סיבת עלי בירמן, פסק מלמהני לשורה, אורחה

(י) שוב אשוב, לא בשרו המלאך ישוב אליו אלא בשילוחתו רשי"י של מקום אמר לו, כמו: ויאמר לה מלאך ה' הרבה ארבה (לעיל טטו). והוא אין בידו להרבות, אלא בשליחותו של מקום. אף כאן בכשליחותו של מקום אמר לו כן. נאלישע אמר לשותמיה: למועד הזה כעת חיה את חוכמת בן ומת אמר אל אדוני איש האלים אל תחצוב בשפהחך (מ"ב ד טז). אותן המלאכים שבשו את שרה אמרו: למועד אשוב⁴⁰. אמר לה אלישע: אוחם המלאכים שהם חיים וקיימים לעולם, אמרו: למועד אשוב, אבל אני בשר ודם שהחיים חי ומחר מת, בין חי ובין מת למועד הזה וגוי⁴¹[]. כעת חיה, כעת הזאת לשנה הבהא, ופסח היה⁴², ולפסח הבא נולד יצחק, מדרלא קריין בעת⁴³ אלא בעת. כעת חיה, כעת הזאת שתהא חייה לכם שתהיו כלכם שלמים וקיימים. והוא אחריו, הפתח היה אחר המלאך⁴⁴.

(יא) חידל להיות, פסק ממנה. אורה בנים, אורה נdots. ⁴⁵
 ואותה לא מרתאת אשוב. אמר לה אלישע וכו' — ב"ד נג. ב.
 [41] (יא) חידל להיות, ובעשי שבחך קמען נקודה קמען אינה נסכתת לחיה אלא רק פירושה: כנה ה
 כשבא"ה כ"ג. כלומר עיטה של היהודים שהרבה מילוי לשנה הבאה, ויחיה "תאור לעיה", בעית האות שתחיה להם. על דרכו
 במלטרא כתעת מהר (שפטות ט, ז), "שר"ל כתעת האות למחור (ספר הזברון).
 (יא) חידל להיות, איפכא והמלאך היה אחר תפחת. והמלך היה יוץ לאלה מצע שהרי
 לעיל 45 רברירוד.

(ז') בעת הזאת בשנה האחרת ושרה היה⁶ כמו שהיא ר' באב"ע
ש"א כה ז). והוא אחורי. זה המלך המדובר עם אברהם היה
אחרי האهل, ואברהם יושב בפתח האهل ולא ראה שרה. ו"י"א
פפתח האهل שלה היה אחוי אهل אברהם.

9. חיה שין לשורה ולא לעת, חייזותה מתכטאת בכתעת. ועי' רשיי.

(ז) ויאמר, הגדול שבכם והוא שאמր לא אברם אם נא מצאתין ר"ק
בעינייך (פסוק ג) שוב אשוב אליך, וזה הוא שכח לבשר את שרה
ואמר שוב אשוב אליך, והשניים, האחד בא להשחת את סדום
האחד בא להציל את לוט, כי אין מלאך אחד עושה שתי
שליחויות כאחת¹⁵. בעת חיה, בעת הזאת שתהיה שרה חיה,
כלומר יולדת. וכן מצאוו במסנה שאמרו לויולדת חיה, כמו
שאמרו¹⁶ והחיה תגעול את הסנDEL ולדעת המתרגם שתורגם:
לעדרן¹⁷ דאתון קיימיין, על העת אומר חיה, שתאה לכלם העת חיה,
כלומר שתהי אתם חיים ותלה החיות כזמן להתחמדת החיים בו,
וההתחשוכה שאשוב אליך תהיה לזמן כזה בשנה האחרת כמו
שאמר לו האל, למועד זהה בשנה האחרת (לעליז' כא). ולא
נכחتب בתורה תשוכת המלאך אל אברם לזמן שנולד יצחק.
שרה שמעת פתח האهل, והיא היתה באهل אל כশמעה שהיו
מדברים עליה באה עד פתח האهل לשמע הדברים והם לא היו
ורואים אותה כי אחורייהם היה אל פתח האهل וזה שאמר והוא

ונברב נס בתקופה לסתות נאות למחאה אוחזת שרבם באים

¹⁵ ב"ר ג, ב מובא בראשי לעיל פסוק ב. ¹⁶ יומא עג, ב. ¹⁷ ראה

בתרגום פנינו. 18 ראה רשי'.

ברש"ג (י) בeut חיה, CUT הזו לשנה הבאה. והנה בן, ויהיה בן.

רשב"ט (י') **כעת** יולדת כדרתיכם **כעת**⁹ **يولדה** ילדה (**מיכה ה ב**).
וכן בהלהכה¹⁰ קרויה **היוולות** (**חיה**). וקורוב לדבר כי **חי** **חיות** **הנה**
(**שמות א יט**). **כענין** **קילות**¹¹. **והוא** **אחריו**. **הפתחה**¹² **של** **אהל** **שרה**
היא **אחריו** **המלך**, **לפיך** **שמעה** **שרה** **את** **דבריהם**.

(י) שוב אשוב אליך כעת חייה. לשון רשי", לא בשרו המלאך
 שלשוכ אליו אלא בשליחותו של מקום אמר לו, כמו ויאמר לה
 מלאך ה' הרבה ארבה את זרעך, והוא אין בידו להרבות אלא
 בשליחותו של מקום אמר לו, אף כאן בשליחותו של מקום אמר
 לו. והזען הרב לאמיר כן מפני שהקב"ה אמר לו בכאן למועד
 אשוב אליך (פסוק יד), ובין במלאך או בהקב"ה לא מצינו שב
 אליו נכלל בלשון זה, פקר את שרה כאשר אמר
 ויעש ה' לשורה כאשר דבר (להלן כא). ורבי אברמה⁵² אמר כי
 ויאמר ה' אל אברהם, הוא דבר המלאך בשם שלוחו, ובש אליו
 למועד אשר דבר אחריו, ואם לא נכתב. והנכון בעני שהוא מן
 לתשובת השנה (ש"ב יא). יאמר כי שוב [אשר בעת⁵³] כעת
 הזאת שתהיה בו חיים וכי היא בן לשורה אשתן, וזהו כאשר נאמר
 לאברהם, למועד הזה בשנה האחרת (לעל י' כא). ויהיה אשוב
 כמו ושב ה' אלהיך ושב וכקצרא⁵⁴ (דרברים ל' ג).

חזקוני שאלו לאברהם איה שרה, ואני כן, שהרי בתחלה רוא אברהם ושרה לא רוא עד עת האכילה, אבל עכשו שאיז נקוד מجيد שאין כאן מקום לומר שאלו לאברהם בתחלה איה שרה, והדר שאלו לשרה איו אברהם, וכן פי' רשי גבי הנסתורות³⁰ שנקר לומר שאין כאן מקום.

³¹) שוב אשוב אליך, שתי שיבות אחת בתשרי ואחת בניסן.

30 דברי רבי יונא יבואר ע"ש דבריו להלן בפסקין יב, דבשורת הלאלאים כת, כת. וכשבה תשרי ואותה העצמה של נטעבה מיד נתינאייה מן הבשורה. ואוות פך בתשרי מיד ויאמרה לאברהם למה זה צחקה שרה וגור למודע אשוב אליך. היינו בפסח הבא. ולשרה בן. הר שחי שתי שבות אחת בתשרי ואחת בניסן.

ספוריינו (*i*) שוב אשוב אליך, לmourד המילה כפעם בפעם¹⁰. והוא אהריו, הפתח שבסמה שם שרבה השומעת. היה אחורי המלאך המתברר¹¹.

לפייבור לא דיבר עמה לנוכח במנ שצעשה אל-ישע¹²

19. בベル קלטם שסיבתיה לבר ברכות מילקה בבלאייל פג' 11 בשבעת'ם בערך גנ'ג'א – 13 מ'ג'ב

וְכֹל פָּעָם שִׁיחַת הַלְּבָנָן בְּצִדְקוֹתָיו כְּגַם כֵּן בְּזַרְעוֹתָיו אֶל-אֶלְעָמָן.

ט ואמרו לה קאן שרה אנטפק ואמר הקה היא במשכנה: ינאמר מוד מיהוון מיתב איתוב לוחך לשפה דעתך ואתון קימין והא בר לשירה אנטפק ושירה הנות שמעא בתרע משכנה וישמעאל קאי בתורה וצית מה דאמר מלכא:

תרגום ירושלמי

ואמר מוחר אחור לאותך בעין קריון דאתון קמיין והא בר רכבר לשורה אחותך ושורה הות שמעת לתרען משכנא וישמעאל הוה כאים מן בתרא:

מוספט רשות

אליך. וזה גן מאיו צבוס מקוס צב כה מלך גן גולדס
גולדו, גן גון זיכרו צוב הרכז מליך טיבול גונר ג'יר ח'ויט,
וממי טיא אַה, נאָר המורה ענקדו ח'מו, צהמאל (ה'גנ' כ'ה'ו)
וילקוט גן גלו מלך י' מ' ר' רצטמיס וויהר גן מטלע דיך גן
פונער, וזה טיא הוועו מלך, ומטה צוב לאָגין רה יוקט וויקיש
צוב הרכז מליך (ה'פ'לט'ס מע' י'): ביגת ח'יר. כמו צהטס
קיס טיס ונטטס קר מטה קיס למועד הקה (מע' י': ט'ו):

ביגת המקראות

ויאמר למועד הזה בעת חיה את הובכת בן ותאמן אל אדרון איש האללים אל תוכב בשפטהון ולמען הוות חיה את קיימת היום רק hei קיימת בעת חיה, כמו שאת קיימת היום רק hei קיימת בשרה הבהה (למען) למן הוות: את הובכת בן. תשיעע

אָבוֹן עַזְרָא

ב. בית חווה בטעם בזאת בשונה האחרות ושרה חייה, כמו מה לחי (שם כה ו):

בעל הטעורים

וח ויאברן. והדר ויאמרו אליו. רמו למה שאמרו (ענין ה) אין מיסיחין בסודה שמא יקדים קנה לושט: ט זיאמדר אגן. גריינטראיר אמרו אלהי אין (ברך מז):

רשומות

פרק עז
ט איה שרה אשתק. **העפ' קיו יודעים, קו צומלט.** **בדרכו**
צמיגיו צלינה. **המלח מלך נמלג** (**עלם ג. ט.**) **וין צבבם** **קוקה צלען** **קון**
הלהניטס נמלג נמן (**נון מג נ. ט.**) **וין יצמיה קוקה צלען** **קון**
למאוקיס צבניטוי הולג מולדן (**מי' ג. ז.**) **ולג וו דלק** **הטמלהן קיטיטן:**
יבעת חירות. **כעת יולט דכלמינג** (**מעה ה. ג.**) **כעת יולטס ילה,**
וין דבלגה הכוונה היילטם וקיטין (**ולג יולג ג. ט.**) **וין מילטם:**

ספורה

(*) שוב אשוב אליך בעת חיה. לשון רשי לא בשרו המלאך שישוב אליו, אלא בשליחותו של מקום אמר בלה רבנו ינאי לר' מלוא ר' הרכבה ארבה את ורעד ולעיל ד', והוא אין בידו להרבות, אלא בשליחותו של ר' רטב"ז

אור החיים

ט ויאמר אליו איה וגוי. פירוש נאום צבורה
שנין עליה המזכיר פון נצער אלה, וכן נגלה
לנורסס צבוצר נצער נצער נמו ולג נו, וזה ממו לו מה היא אלה
פירוש טהילה ננו נצער, וכחינו תלרנס כמה פון צמוהן
נטמון כל נצער מהמו לה:

ב-ט' נחנָה

על כן נעשית נציב מלך כי לא היה שילימה במדת הצדקה
שנמשלה למלחה על דרך מלך ממון חסר (כתובות טו):
ט) איה שרה אשתך. פריש רשי' להודיע שנעונה היתה
היא לברכה על הבבון, והוא עיר עד שישיו לא יעד

יא ואברהם ושרה סבין עלו בימי פסק מלמחי לשרה אורח סובטא אין פנשיא: יב ותמתה שרה בלביה למייר בתר די סיבית הו לי עדוןן ורבוני אברהם סיב:

פירוש יונתן אין אורח סובטא. כמו שאובטה, ופירשו טומאה, ורצוינו אורח נדה. או פירוש שחול לשרה אורח נשים זקנות שניין להם וסת, לפי זה פירוש מלת סובטה זקינה וווק. וראשון נהא:

תרגום ירושלמי

יב ותמתה שרה בלביה למייר בתר דסיבית אפער רצחוור לויי טלית למשוי לי עורי ואברהם סיב:

רמב"ן

"עומד בימים". ויקראו "ימי" כי הם שלו, כלשון את מספר ימיך אמלא (שםות מגכו), אבל כאשר יזקן ויהיה ימים רבים מרוב בני האדם בדורו יקרא "בא בימים", מפני שהוא בא הארץ אחרת, נושא מעיר ובא אל עיר מיום אל יום:

חדל לדורות לשרה אורח בנים. הוא הומן להריין, כי אחרי הפסק האורח מחתמת זקנה לא תהרינה:

אור החיים

ומולס וילס (ויק"י יט) עלול וכליים מלאים נקנות ונכנות בוכלים, לכמינו (ט"ל יט) ולחמו קיסודיה נלה כת ידה, [וכמיין] (גלאן נט' כה) ופליגטו וטמא גנו' ומול [גס סילן] וגוו', [סאלן זון לכמינו] (וילק ע"ג לטה כי מולע וילס וכל עד להן, גס מהו מופיין למונם כן נטלת וגוו':

ושרה שומעת. מודיעו קמונו כי הנטולה נטלת צairoו כמלמל פ' צפיפות, וטול מומרו וטלת שומעת וגוו' וטול "המגדער" מוליין. ולטמי נמדלת כי מה על פי כן נמייק קמלון על טכל נל דצל הקטולה מפי הילה ולינר גלדרס, וממליכים יונכו על הצעוג וועל צינוי כל טאוח:

דבר המלאך בשם שלוחו, ושב אליו למועד אשר דבר אותו, ואמ לא נכתוב: והנבוון בעני שהוא מן "לשוכנת השנה" (ש"ב יא). יאמר, כי שב אשוב אליך עצה הזאת שתהי בו חיים ויהיה בן לשורה אשתק. וזהו כאשר נאמר לאברהם (עליל י"ג) למועד הזה בשנה האחרת, ויהיה "אשוב" כמו ושב זו אלהין, שב וקצת (דברים ל' ג):

(יא) באים בימים. האדם בימי בחורותיו יקרא

ימק נט' פיס למי לטליל כי גל מקובל לונקון, וממעסה שנקירה וכלה נפק קרלויס לטליל ח'. והוא סרמו גמלמל סמללך צוב חצוג הילך כעם מיש ונסנא גן נטלת, פילות מיטולו לונקון, ודיק לומל וגס פילות סמודון קולדס קומ' גדר וא. וטמל מטוג פילות פעס צ' יטב מליו פילות לנמימת טבלס טסום עלמל דלולו, וס' פיס נעקיצה לדמינו (גלאן נט' יט) יקלל מליו מלוך ט' מן קטמים וגוו'. וטס צ' פקיעות, פקיעת ט' שיטו נעלס ימק, צ' טמיה לו נפק קוילדת, ועס שעה ט' כלס לנטמת מומלו לו יסמען (עליל י"ט), וכמו שמתגי סס וט סודום: עוד ילה מומלו נטלת גן לפי פצונו, על דין

ליקוטי העזרות על אור החיים

[במדרש תלמידות (אות יוד עף יצחק) מביא בספר קרבן שבorschית האיל הנחב כמו שנשחט יצחק כי שם היה נשמה שפרחה ממנו, ובא לו נשמה חדשה מטהרא דודרכא. (או יקר). ועיין יבמות (ס"ד). ועיין להלן (ב"א, כ"ב) בדברי רבינו:

ב"י יקר

באהל, כי גם היא השיבה על שאלת מדריגתו הנה באהה, כי זו הוא מדריגתו של אברהם לישב פתח ההאל לצפות על אורחים ותמיד הוא מתעסק להיות נוטע האהeli אפנרו לאורהם, כמו שאמר ויטע אשל הינו פנוק כמה דאת אמרת (וילאי י"ה) תמר כו'. היא גם היא צנואה ע"כ וכותה גומ' וטמלים מפרק יצאו לטלל י"ח, ומילכי עימים ממנה יהיו (הילל י"ט), ועייז' יחכבה בעלה כי וכותה צנואה גומ' לה. ורז"ל אמרו כבר מה טה שנקיים על אי"ז, לפי שאלת גס לשרה אי"ז, ודוששי רשות אמרו (כעה"ש) כי אליו היה הסאות אלה אמרת אי. ועל זה הקשהDOI וואי איך שאלו לשרה אי ווילא אברהם שאלת אי יבואו מדריגת השודה הוא שיזכה לנו. ותאמר הנה באהה שהוא נוטע תמיד אהלי אפנרו לאורהם, אשר מנין הראי שוכות הצדקה, תאריך ימודו לו להוליד בך, כמ"ש (ההילס י"ט) ישבעו בנים והניחו יתומים לעוללים אין בצדוק אחות פנץ:

(ב') אחררי בלוטי הייתה לי עדנה גנו', יש לזרק מה צחקה שרה שהרי ראתה שנעשה לה נס כנגד הטבע והזורה למי ולومة היה לה להבחין כי לא להגנ נעשה לה נס וה, וכל שכן אברהם כי אין הדבר מנגע כי זקן הרבה יכול להוליד, ואם ראתה בו חולשה גודלה עד שחשכה שהחולשה נמנעה מצדך, אם כן למה שינה הקב"ה מיפוי היישוליה כי למה

אשר, אע"פ שירעד המלאך היכן היה מכל מקום אמר אי אתה מודה שהוא באהה תמיד מחתמת שהיא צנואה, ואיך וראי לא יקפח לה הקב"ה שכר צנואה שהרי אמרו ר' ר' (מיללה י), כל כליה שהיא צנואה וכוה וויצאן ממנה מלכים וראיה מן תמר כו'. היא גם היא צנואה ע"כ וכותה גומ' וטמלים מפרק יצאו לטלל י"ח, ומילכי עיים ממנה יהיו (הילל י"ט).

ועיז' יחכבה בעלה כי וכותה צנואה גומ' לה. ורז"ל אמרו כבר מה טה שנקיים על אי"ז, לפי שאלת גס לשרה אי"ז, ודוששי רשות אמרו (כעה"ש) כי אליו היה הסאות אלה אמרת אי. ועל זה הקשהDOI וואי איך שאלו לשרה אי ווילא אברהם ערך כן לבי אמר, שאלת אייה וואי איננה שאלת מקומית לומר איפה הוא או היא, אלא שאלת המדריגות, כי לשון מקום מורה על המדריגות ולא שאלו כלל באיזה מקום הוא או היא, אלא שאלו על מקום מורה מדריגות ומעלהם בעין מעשיהם הטובים אשר בעבורם יזכו שניות לבן. כי היא ותה לבן בעבור שהיא צנואה, והוא וכוה לבן בזכות הצדקה והבננות אורחים. וכשם שרמו בשתי תיבות אל, אליו אייה. כאילו אמר אליה אי, אך רמו בשתי תיבות אל, אשתק ואמר, איש ותאמר ורדי ...